

Kreativní ekonomika

doc. Ing. Jan Nevima, Ph.D.

Vymezení kreativní ekonomiky

- Kreativní ekonomika je nová růstová teorie přelomu 20. a 21. století.
- Vychází zejména z oblasti informačních a komunikačních technologií, internetu a efektů globalizace.
- Přináší nové trendy, ale i výzvy a příležitosti ve všech oblastech lidské činnosti, tedy i v oblasti vedení a řízení lidí.
- Neexistuje ucelená shoda na definici kreativní ekonomiky! Je třeba vycházet z doposud publikovaných názorů.

Vymezení kreativní ekonomiky II.

- Kreativní ekonomika jako ekonomický systém založený na významném vstupu – kreativitě – do pracovního procesu.
- Kreativní ekonomika prezentuje hospodářství, kde hlavním vstupem a výstupem jsou myšlenky.
- Kreativní průmysl zahrnuje sektory, které vycházejí z individuální kreativity, dovedností a talentu, což dohromady vytváří potenciál pro tvorbu pracovních příležitostí a bohatství skrze vytváření a využívání duševního vlastnictví.

Vymezení kreativní ekonomiky III.

- Kreativní ekonomiku lze v širším pojetí definovat jako ekonomiku, kde lidská myšlenka je nejdůležitějším výrobním faktorem, jenž odsouvá klasické výrobní faktory do pozadí.
- Kreativita je vyvolávána stále se zvyšujícím konkurenčním tlakem. V rámci obchodu kreativita umožňuje vytvářet konkurenční výhody a s jejich přispěním realizovat ekonomický zisk.
- K porozumění kreativní ekonomiky je třeba porozumět procesům ve společnosti, rozpoznat příčiny asymetrické alokace podniků a firem, analyzovat důvody individuálního i kolektivního jednání, které vychází ze zavedeného institucionálního a společenského rámce.

Historicko-teoretické aspekty kreativní ekonomiky I.

- Zástupci Institucionální ekonomie (Veblen, Commons) tvrdí, že člověk se nechová racionálně, ale lidé jsou pod vlivem daného institucionálního prostředí.
- Neoklasická škola přispěla k formování kreativní ekonomiky svým modelem růstu. Hlavní příspěvek je připisán Robertu Solowovi, který významně inovoval původní keynesiánský Harrod-Domar model o faktor technologického pokroku.
- Co je faktickým zdrojem technologického pokroku? ZNALOSTI!

Historicko-teoretické aspekty kreativní ekonomiky II.

- J. A. Schumpeter – vliv inovací na hospodářský cyklus, inovace narušují rovnováhu trhu – podněcují změny.
- Howkins (2001) - popisuje nástup nové kreativní pracovní síly a nového kreativního průmyslu.
- Někteří autoři (např. Scott, 1996) vnímají kreativní ekonomiku pouze v oblasti kulturního průmyslu.
- Tyto nesrovnalosti vznikají z důvodu neexistence jednotných definic v kreativním sektoru a neznalostí historických souvislostí, které tvoří pilíře kreativní ekonomiky.

Stavební bloky kreativní ekonomiky I.

- 1/ Institucionální rámec – základním předpokladem úspěšného rozvoje společnosti je vzájemná shoda a spolupráce mezi všemi jednotlivci a veřejnými orgány. Vhodné institucionální prostředí je zárukou hospodárné spolupráce. U států západního stylu lze mezi hlavní zásady zařadit zajištění volného trhu, občanských svobod, práva na majetek a efektivní vymahatelnost těchto zásad, zajištěná státními institucemi.
- 2/ Globální konkurence – Zkrácení vzdáleností a postupné rušení obchodních překážek zvýšilo dostupnost trhů dalším výrobcům a poskytovatelům služeb. Firmy, které dříve měly územní monopol, se musely vyrovnávat s konkurencí.

Stavební bloky kreativní ekonomiky II.

- 3/ Inovační vlny – Společenský vývoj je vděčen za svůj vývoj jedné základní vlastnosti a to schopnosti se učit. V moderní éře nás ovlivnilo několik více či méně významných inovačních vln, které sebou přinášely „kreativní destrukci“.
- 4/ Styl života – Poslední inovační vlna spojená s ICT a internetem naprosto ovlivnila náplň práce i volného času. Změnily se požadavky na již existující pracovní místa a zároveň se objevila zcela nová pracovní místa v nových oborech.

Stavební bloky kreativní ekonomiky III.

- 5/ Životní úroveň – Průmyslová revoluce vyvrátila negativní populistickou teorii Thomase Malthuse a ukázala směr k stabilnímu růstu životní úrovně. Příčinu těchto změn je nutné hledat v efektivní alokaci zdrojů a růstu znalostí.
- 6/ Kreativní pracovní síla – Všechny předchozí faktory vedly k nárůstu poptávky po pracovnících, kteří jsou vzdělaní, dokážou kreativně myslet a rozumí novým ICT. Za posledních několik desítek let narostl enormní počet vědců, výzkumníků, programátorů, designérů, architektů a dalších pozic, které se na první pohled neřadí do kreativních, ale přitom splňují základní podmínky – znalost, kreativitu, technologie. Tato těžce definovatelná a vysoce příjmová skupina tvoří produktivní část kreativní pracovní třídy.

Kreativní třída

- 1/ super kreativní jádro - zahrnuje vědce, inženýry, univerzitní profesory, básníky, spisovatele, umělce, návrháře, architektky a další profese, jejichž cílem je vytvořit nové formy nebo návrhy, které jsou snadno přenosné a široce uplatnitelné;
- 2/ kreativní profesionálové - pracují v průmyslu vyžadující intenzivní znalosti, např. high-tech sektor, finanční služby, zdravotnictví nebo management; tito lidé uplatňují své znalosti pro kreativní řešení problémů.

Měření kreativní ekonomiky – 3T INDEX KREATIVITY

Index talentu Index lidského kapitálu Index kreativní třídy	procento populace s vysokoškolským titulem koncentrace kreativní třídy
Index technologie Index inovace High-tech index	počet patentů na osobu procento výstupu odvětví high-tech oblasti na celkovém výstupu
Index tolerance Gay index Bohemian index Index imigrace	počet gayů v regionu na celkový počet obyvatel regionu populace s uměleckým zaměřením v regionu měří procento imigrantů v regionu

- Zdroj: KLOUDOVÁ, J. – AMBROŽOVÁ, V. – DOUBKOVÁ, M. (2008): Role kreativity a kreativní ekonomiky v regionálním rozvoji. [Výzkumná studie.] Zlín: Univerzita T. Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky.

Měření kreativní ekonomiky: Euro-creativity index

Euro-Talent index Index kreativní třídy Index lidského kapitálu Index vědeckého talentu	míra kreativních zaměstnání procentuální podíl obyvatel ve věku 25 – 64 let s vysokoškolským vzděláním počet výzkumníků a inženýrů na tisíc dělníků
Euro-Technology index Index inovací High-tech index inovací R&D index	počet patentů na jeden milion obyvatel počet patentů v oblasti high-tech na milion obyvatel procentuální podíl nákladů na výzkum a vývoj na HDP
Euro-Tolerance index Index postojů Index hodnot Index sebevyjádření	procento tolerantních lidí vůči menšinám odraz tradic v hodnotách obyvatel postoj k individuálním právům a vyjadřování

- FLORIDA, R. – TINAGLI, I. (2004): Europe in the Creative Age. [Online.] <http://creativeclass.com/rfgdb/articles/Europe_in_the_Creative_Age_2004.pdf>.

Měření kreativní ekonomiky: Nový kreativní index I.

Talent index
Míra nezaměstnanosti (1 / X)
Podíl nezaměstnaných mladších 25 let (1 / X)
Vysokoškolští studenti (ISCED 5-6) na 100 místních obyvatel ve věku 20 - 34
Středoškolští studenti (ISCED 3-4) na 100 místních obyvatel ve věku 15 - 24
Podíl vysokoškolsky vzdělané (ISCED 5-6) pracovní síly
Technologický index
Podíl zaměstnanosti v odvětvích GP dle NACE rev. 1.
Podíl zaměstnanosti v odvětví finančního zprostředkování a podnikatelských aktivit
Procento domácností s domácím přístupem k internetu
Podíl místních firem, které vyrábějí produkty ze skupiny ICT
Procento zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu ICT produktů
Procento zaměstnaných v oblasti poskytování ICT služeb
Procento zaměstnaných ve výrobě obsahující ICT prvky

zdroj: CHWASZCZ, O. (2014): Kreativní ekonomika a její role v hospodářském rozvoji státu. [Disertační práce] Zlín: Univerzita T. Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky.

Měření kreativní ekonomiky: Nový kreativní index II.

Toleranční index
Toleranční index – lidé
Státní příslušníci EU jako podíl na celkovém počtu obyvatel
Občané zemí mimo EU jako podíl na celkovém počtu obyvatel
Státní příslušníci, kteří se nastěhovali do města během posledních dvou let jako podíl na celkovém počtu ob.
Státní příslušníci EU, kteří se nastěhovali do města během posledních dvou let jako podíl na celkovém počtu ob.
Občané zemí mimo EU, kteří se nastěhovali do města během posledních dvou let jako podíl na celkovém počtu obyvatel
Poměr obyvatel ze zemí s vysokým HDI, kteří nejsou státní příslušníci EU ani místní obyvatelé
Poměr přestěhovaných vůči vystěhovaným během posledních 2 let
Toleranční index – prostředí
Celkový počet evidovaných trestných činů na 1000 obyvatel (1 / X)
Zeleně, ke které má veřejnost přístup (m ² na osobu)
Podíl plochy využívaný k rekreaci, sportu a volnočasovým aktivitám
Počet návštěv v kině na obyvatele
Počet míst v kině na 1000 obyvatel
Celkový počet zápujček knih a jiných médií na obyvatele
Podíl zaměstnanosti v oblasti kultury a zábavního průmyslu

- Zdroj: CHWASZCZ, O. (2014): Kreativní ekonomika a její role v hospodářském rozvoji státu. [Disertační práce] Zlín: Univerzita T. Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky.

Role regionů v kreativní ekonomice

- Konkurenceschopnost regionu tkví ve schopnosti kreativní lidi přitáhnout, udržet a zároveň i vychovat.
- Jaké jsou hlavní oblasti?
 - a) lidé - přítomnost lidí formuje kreativní potenciál celého regionu;
 - b) místní vláda – vybudování efektivního formálního institucionálního prostředí;
 - c) místo – kreativní třída vykazuje vysokou míru mobility;
 - d) školení – významná podpora rozvoje kreativity.

Potenciál je možné spatřit ve formování nových kreativních pracovníků a zároveň svými znalostními kapacitami může svou činností přispět k novým formám rozvoje podnikové i kulturní sféry.

Dosavadní poznatky o kreativní ekonomice a jejich efektech

- Regiony s vyšším kreativním potenciálem dokážou vytvářet více pracovních míst, místní obyvatelé dosahují na vyšší příjmy a kulturně-sociální oblast je více rozvinutá.
- Kreativita je sice základní, ale nikoliv jedinou podmínkou ekonomického rozvoje. Je nezbytné věnovat pozornost institucionálnímu uspořádání, které je prvotním předpokladem úspěšného rozvoje společnosti.
- Kreativně atraktivní regiony dosahují odlišné struktury místních veřejných rozpočtů. V přepočtu na obyvatele vytvářejí vyšší příjmy. Otázkou je úloha dotací v celkovém místním rozpočtu.

Děkuji za pozornost 😊